

№12
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 394 sahifa,
2-dekabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar ijtimoiy faolligini oshirishda psixologik motivatsiya va o'z-o'zini rivojlantirish strategiyalari	26
Xuseynova Abira Amanovna	
Pragmalinguodidactic Principles in Teaching English for Philologist Students and their Application in Intercultural Communication.....	31
Arzieva Bibi-Sanem Aynazarovna	
Metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan biologiya o'quv materiallarini loyihalash, joriy etish va samaradorligini baholash.....	35
Abdurasulova Gulrux Habibullayevna	
Oligofreniya holatida neyropsixologik tashxislar qo'llanilishining umumiy masalalari	40
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li, Xojaliyeva Sarvinov Elyorjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarida kreativ kompetensiyani rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ...	44
Asatova Dildora Aslamovna	
Ingliz tili o'qish ko'nikmalarini takomillashtirishda autentik manbalarning roli.....	49
Bekmuratova Nargiza Arislanbayevna	
Insuldan keyingi nutqni tiklashda logopedik reabilitatsiya va nevrologik muolajalar integratsiyasi	52
Boltaboyeva Xurshida Sharofiddinovna	
The Concept of Symbols in Linguoculturology	56
Hamraqulova Gulandom Sodiq qizi	
Buyuk ipak yo'li xalqlari o'rtasidagi pedagogik va madaniy aloqalarning vujudga kelishi.....	59
Mirxalilova Nargiza Akbarovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni bolalarni nutqini o'stirishga bo'lgan kasbiy-pedagogik tayyorgarligini o'stirish	63
Mitaliboyeva Dildora	
Koxlear implantli bolalarning eshituv-nutqiy faolligini oshirishda differensial yondashuv asosida korreksion-pedagogik ish	66
Nartayeva Shahnova Yulchibayevna	
Fasilitatsion yondashuv asosida kichik maktabgacha yoshdagi bolalarda adaptiv ko'nikmalarni rivojlantirishning psixologik-pedagogik mexanizmlari.....	71
Normatova Nilufar Komilovna	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchilarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari (XIX–XXI asrlarda).....	76
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya	
Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar orqali olimpiya ta'limini rivojlantirish: yoshlar orasida axloqiy va jismoniy madaniyatni oshirish	80
Qodirov Jurabek Mamatsimonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sun'iy intellekt bilim va savodxonligini rivojlantiradigan innovatsion jismoniy-interaktiv o'yinlar: pedagogik model	83
Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi	
"Sab'ai sayyor" asarida qo'llangan onomastik birliklar haqida mulohazalar	87
Gadayev Oybek Yaxshiboyevich, Ravshanova Sharbatoy Rahmatilla qizi	
Ijtimoiy tarmoq shifokorlarining masofaviy konsultatsiyalari shaxs psixikasi va salomatligiga ta'siri	91
Askarova Nargiza Abdivaliyevna, Ravshanova Zarnigor Daminovna	
Talabalar ilmiy dunyoqarashini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish.....	95
Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali pedagoglarning kreativligini rivojlantirish	99
Saydullayeva Gulasal Umidjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar motorikasini rivojlantirishning standart modeli	102
Sirojiddinova Xamidaxon Xasanboy qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning shaxslararo munosabat kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	106
Turg'unova Gulnoza Muhammadjonovna, Xodjiyeva Mahliyo	

Shaxsdagi mehnat motivatsiyasi samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi korrelyatsion bog'liqliklar tahlili	109
Xusanov Samariddin Maxmadaminovich	
Auditoriyadan tashqari musiqiy mashg'ulotlarni art-terapiya yordamida tashkil etish asoslari	112
Yarashev Jo'rabek To'rayevich	
Формирование творческого мышления школьников на уроках музыки	117
Габдулманова Ильнура Минисламовна	
Теоретико-методологические основы коллаборативного обучения, кооперативных подходов и интерактивных педагогических методов	119
Жураева Мафтуна Бахтиёр кизи	
Педагогическое колесо как инструмент формирования цифровой компетентности будущих педагогов дошкольного образования	124
Уразова М. Б., Усманова У. Б.	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–махалля" в Узбекистане ..	130
Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли	
Педагогические условия формирования языковой грамотности у учащихся с тяжелыми нарушениями речи	135
Юсупова Зулайхо Бахром кизи	
Valeologik tarbiyada o'yin texnologiyalarining ahamiyati	139
Berkinova Charos Islomovna	
O'quvchilarda faol fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi, mazmuni va shakllanishi	142
Buvorayeva Gulruh Shoikrom qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi asosida o'qitishning didaktik imkoniyatlari	145
Cho'tboyeva Munisxon Eshpo'lat qizi	
Tabiatga muhabbat: maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar va o'yinlar orqali ekologik tarbiya	150
Ergasheva Umriniso Komilovna	
Zamonaviy ta'lim – talabalar ijtimoiy intellektini shakllantirish omilidir	153
Ermatova Gulnoz Pirimovna	
O'zbekistonning eng yangi tarixi fanini o'qitishda pedagogik texnologiyaning o'rni	156
Gazibekova Feruza Hakimovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining raqamli texnologiyalar muhitida tanqidiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish metodikasi	159
Haydarova Feruza Haydar qizi	
Talabalarda ma'naviy-axloqiy fazilatlar va sifatlarni shakllantirish mexanizmi	162
Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda interfaol metodlarni qo'llash texnologiyasi	165
Jumayeva Malika Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarda kasbiy-nutq madaniyatini rivojlantirish	168
Lutfetdinova Ra'no Xusnetdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik rivojlanishga zamonaviy yondashuvlar va jahon tajribalari ..	172
Masharipova Barno Erkin qizi, Adilbayeva Dilnoza Adilbay qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida til o'yinlari texnologiyalarining nazariy asoslari	175
Masharipova Dilfuza Muxammadjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi pedagogik faoliyatining o'ziga xosligi	178
Muhammadiyeva Feruza Turakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda aksiologik yondashuvdan foydalanish metodikasi	181
Muhiddinova Munira Xayrullayevna	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	184
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'qituvchining muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	187
Nizamova Nodira Paxritdinovna	
Integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetentligini rivojlantirishning mazmuniy izohlanishi	191
Oysha Qurbonova, Nodira Abduraimova	
Boshlang'ich ta'limda Finlandiya tajribasi	195
Nodira Sherboyeva	

Kutubxonachi kutubxona-axborot xizmati jarayonining yetakchi ishtirokchisi sifatida	198
O'ktam Nosirov	
Pedagogik ta'lim transformatsiyasida talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	204
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Globallashuv sharoitida axborot-psixologik xavfsizlikni shakllantirish masalalari.....	208
Raxmatjonov Shoxjahon Dilshodbek o'g'li	
Talabalarga ingliz tilini o'qitishning zamonaviy innovatsion texnologiyalari	212
Sa'dullayeva Rushana	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	215
Saidova Dilbar Erkinovna	
Pedagog xodimlarda tolerantlik namoyon bo'lishining determinantlari.....	218
Sattorova Maxliyo Dilmurod qizi	
Kreativ metodlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ tafakkur va fikrlashni rivojlantirish	223
Sultonboyeva Baxriniso Ilhomjon qizi	
Artpedagogika texnologiyalaridan foydalanib maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirish metodikasi	226
Xolmatova Fotima Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda yashil kompetensiyalarni shakllantirish yo'nalishlari	229
Yaqubova Shoir Tog'aymuratovna	
Emotsional intellektni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	233
Yarmatov Raxmboy Baxramovich	
Boshlang'ich ta'limda o'quv veb-saytlari orqali til kompetentligini rivojlantirish	239
Zokirova Sohila Muxtoraliyevna, Muxammadjonova Diyorabonu Muzaffarjon qizi	
Языковые изменения в русском языке XXI века: исследование новых слов, сленга, интернет-коммуникации, влияния англицизмов и глобализации на современный русский язык	242
Марупова Дилфуза Давроновна	
Oliy ta'limda talabalarining ilmiy-tadqiqot faoliyatining maqsad va vazifalari	247
F. R. Xosilova	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya darslarida o'quvchilarni tabiiy materiallar bilan ishlashga o'rgatish	251
Kambarov Nodirjon Sattarovich, Nasirjanova Feruzaxon Alixon qizi	
Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvining qo'llanilishi va uning samaradorligi.....	256
Abdulazizova Yulduz Abdujabbor qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuvi asosida kreativlikni rivojlantirish metodikasi	259
Abdullayeva Dilrabo Fayzulla qizi	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarda shaxs ma'naviy qiyofasini shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	262
Aliyeva Zuxra Tursunboyevna	
Yosh avlodni madaniy-tarixiy yondashuv asosida tarbiyalashda madaniy-ma'rifiy muassasalarning o'rni..	265
Aripov Shokirjon Olimovich	
Ta'limda yangi texnologiya: 4K modeli va uni amalga oshirish yo'llari.....	268
Avliyoqulova Nasiba Choriyevna	
Badiiy-tarixiy materiallarni ta'lim jarayoniga integratsiyalashning metodologik asoslari	272
Baratov Baxtiyorjon Qodirovich	
Bolaning maktabgacha ta'lim tashkilotiga moslashishida o'yinning roli.....	275
Barno Masharipova Erkin qizi, Zuhrobova Mahliyo Abdulatif qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida integrativ yondoshuvdan foydalanish texnologiyasi	278
Ernazarova Laylo Abdusaitovna, Saidahmadova Gulrux Farrux qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda metarefleksiv fikrlashni rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari	284
Ismailova Nilufar Isroildjanovna	
Semantic and Cross-Cultural Features of Food-Based Idioms in Karakalpak and English Languages.....	289
Jiemuratova Gulistan Koshkinbaevna	
Filolog talabalarida mustaqil fikrlash va qaror qabul qilishni rivojlantirishda metakognitiv yondashuvlarning didaktik mexanizmlari.....	292
Jo'rayeva Dilnoza Ro'zimat qizi	
Rivojlantiruvchi sohalar kompetensiyalariga integratsion yondashuv asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash texnologiyasini rivojlantirish	296
Jo'rayeva Zilola Sayfiddin qizi	

Psixologlar kasbiy komponentlarini rivojlantirishda matematik usullardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.....	302
Kuziyeva Dilnura Dilmurotovna	
O'zbekiston metodik maktabida sotsiolingvistik kompetensiyani shakllantirish bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlili	306
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Maxsus pedagogika fanlarini o'qitishning nazariy-metodik asoslari	313
Maqsudova Nodira Alijonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda metakognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishda ertakterapiya texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	317
Muxiddinova Difuza Sherdor qizi	
Nutq madaniyatini shakllantirishda o'qituvchi nutqining roli.....	320
N. Q. Olimova	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning metodik paradigmasi	323
Narzullayeva Sevara Omonovna	
O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish metodikasi	326
Normirzayeva Maftunaxon Ilyosjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tadqiqot faoliyatini rivojlantirishda intensiv ta'lim texnologiyalarining metodik asoslari.....	329
Olloqulova Farzona Umedillayevna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi giperaktiv bolalar bilan ishlashda pedagogik kompetentligini oshirish metodikasi	332
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Talabalarning tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy asoslari	335
Rustamova Shoxista Omonjonovna	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning xorijiy pedagogik amaliyotdagi modellari	339
Sultonova Zarina Uchqun qizi	
Xalq pedagogikasida ertaklarning tarbiyaviy va ma'naviy-ma'rifiy ahamiyati: ma'naviy begonalashuvga qarshi tarbiyaviy omil sifatida	343
To'xtasinova Farida Davlatali qizi	
B1 darajadagi talabalar uchun xorijiy tilni o'qitishda audiovizual texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini oshirishning metodik asoslari	347
Toshpulatova Shaxsanam Xolmurodovna	
Kontekstli ta'lim va uning boshlang'ich ta'lim matematikasidagi ahamiyati haqida	350
Umarova Nigora Alisherovna	
Oiladagi psixologik muhitning o'spirinlarda to'liqsizlik kompleksi shakllanishiga ta'siri	353
Xalmuratova Dilorom Abdikarimovna	
Ta'limda faktcheking: misinformatsiya va dizinformatsiyaga qarshi kurashishning pedagogik asoslari	356
Xidirova Maftuna Ilhom qizi	
Maktab o'quvchilarini falsafiy va dunyoqarashga tayyorlash omillari	362
Xo'shboqova Farida Komiljon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq faoliyatini rivojlantirishning lingokognitiv asoslari	370
Xusanova Gulruxsor To'liqin qizi, Aliyeva Muhlis Baxodir qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini oshirish	374
Zokirova Sohobxon Muxtaraliyevna, Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi	
Эффективность занятий кроссфитом в повышении уровня общей физической подготовленности слушателей института повышения квалификации МВД Республики Узбекистан	377
Албеков Шокир Адилбекович	
Роль торговых и кочевых маршрутов в формировании лингвокультурных заимствований между Хорезмом и Южной Сибирью.....	381
Сатымова Светлана Сатымовна	
Использование искусственного интеллекта в обучении русскому языку как иностранному: проблемы и решения.....	385
Ташева Дилором Салимовна	
Проблемы использования коммуникативного метода в преподавании русского языка студентам	389
Тоджибоева Наргиза Джумабоевна	

BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIDA MATEMATIKA FANINI O'QITISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING METODIK PARADIGMASI

Narzullayeva Sevara Omonovna

Talim va tarbiya nazariyasi boshlang'ich ta'lim mutaxassisligi
1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqola boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslarini kompleks tahlil etishga bag'ishlanadi. Tadqiqotda raqamli texnologiyalarning boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkuri, matematik tushunchalarni o'zlashtirish darajasi va mustaqil fikrlash kompetensiyalariga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Maqolada raqamli transformatsiya tushunchasi ta'lim kontekstida pedagogik paradigma sifatida talqin qilinib, u an'anaviy o'qitish modellaridan farqli ravishda o'quv faoliyatini individuallashtirish, vizuallashtirish va interaktivlashtirish imkoniyatlarini yaratishi bilan tavsiflanadi. Adabiyotlar tahlili orqali xorijiy va mahalliy ilmiy qarashlar tizimlashtirilib, metodologik qismda amaliy tajriba-sinovlar asosida raqamli vositalarning samaradorligi baholanadi. Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'limda matematika fanini o'qitish jarayonini raqamli muhitda tashkil etish o'quvchilarning bilish faolligini oshirishi hamda ularning matematik kompetensiyalarini barqaror rivojlantirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, boshlang'ich ta'lim, matematika o'qitish metodikasi, raqamli didaktika, interaktiv ta'lim, ta'lim texnologiyalari.

Abstract: This article is devoted to a comprehensive analysis of the theoretical and methodological foundations of the use of digital transformation tools in teaching mathematics in primary education. The study scientifically substantiates the impact of digital technologies on the logical thinking of primary school students, the level of mastery of mathematical concepts, and their independent thinking competencies. The article interprets the concept of digital transformation in the context of education as a pedagogical paradigm, which, unlike traditional teaching models, creates opportunities for individualization, visualization, and interactivity of educational activities. Foreign and domestic scientific views are systematized through literature analysis, and in the methodological part, the effectiveness of digital tools is evaluated based on practical experiments and tests. The results of the study show that organizing the teaching of mathematics in primary education in a digital environment increases students' cognitive activity and sustainably develops their mathematical competencies.

Key words: digital transformation, primary education, mathematics teaching methodology, digital didactics, interactive learning, educational technologies.

Аннотация: Данная статья посвящена комплексному анализу теоретико-методологических основ использования инструментов цифровой трансформации в процессе преподавания математики в начальном образовании. В исследовании научно обосновано влияние цифровых технологий на логическое мышление младших школьников, уровень усвоения математических понятий и формирование компетенций самостоятельного мышления. В статье концепция цифровой трансформации в образовательном контексте трактуется как педагогическая парадигма, которая, в отличие от традиционных моделей обучения, создает возможности для индивидуализации, визуализации и интерактивизации учебной деятельности. На основе анализа литературы систематизированы зарубежные и отечественные научные подходы, а в методологической части на основе практических опытно-экспериментальных работ оценивается эффективность цифровых инструментов. Результаты исследования показывают, что организация преподавания математики в начальном образовании в цифровой среде повышает познавательную активность учащихся и обеспечивает устойчивое развитие их математических компетенций.

Ключевые слова: цифровая трансформация, начальное образование, методика преподавания математики, цифровая дидактика, интерактивное обучение, образовательные технологии.

KIRISH

So'nggi yillarda ta'lim tizimida kechayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari boshlang'ich ta'lim mazmuni va metodikasini tubdan qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi matematik bilimlarni o'qitish jarayonida yangi didaktik imkoniyatlarni yuzaga keltirdi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari yosh xususiyatlaridan kelib chiqib, abstrakt matematik tushunchalarni qabul qilishda qiyinchiliklarga duch keladi, shu sababli ularni vizual, interaktiv va o'yinga asoslangan vositalar orqali o'qitish metodik jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

An'anaviy matematika darslari ko'pincha reproduktiv faoliyatga tayangan bo'lib, o'quvchi tayyor algoritmlarni yodlash orqali bilim egallaydi. Bunday yondashuv o'quvchining mantiqiy fikrlashi va muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini cheklaydi. Raqamli transformatsiya vositalari esa matematik jarayonlarni modellashtirish, animatsiya va simulyatsiya orqali tushuntirish, shuningdek, o'quvchini faol bilish subyekti sifatida jalb etish imkonini beradi. Shu bois, matematika fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish bugungi kunda konseptual metodik paradigma darajasiga ko'tarilmoqda. Mazkur maqolada boshlang'ich ta'limda matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalarini qo'llashning metodik asoslari, ularning didaktik ahamiyati va samaradorligi ilmiy nuqtayi nazardan yoritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro ilmiy tadqiqotlarda matematika ta'limida raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning matematik savodxonligini oshiruvchi muhim omil sifatida e'tirof etiladi. R. Mayerning kognitiv yuklama nazariyasi asosida olib borilgan tadqiqotlar vizual va interaktiv materiallar matematik tushunchalarni o'zlashtirish jarayonini sezilarli darajada yengillashtirishini ko'rsatadi. OECD tashkilotining PISA tadqiqotlari esa raqamli kompetensiyalar bilan matematik muvaffaqiyat o'rtasida bevosita bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi.

Mahalliy pedagogik adabiyotlarda ham matematika ta'limini raqamlashtirish masalasi keng muhokama qilinmoqda. Karimova, Xodjayev va boshqa olimlar matematika darslarida elektron resurslar, ta'limiy platformalar va interaktiv ilovalar o'quvchilarning bilish faolligini oshirishini ta'kidlaydi. Shunga qaramay, mavjud tadqiqotlarning aksariyati raqamli vositalarni alohida texnik element sifatida tavsiflash bilan cheklanib, ularni yaxlit metodik paradigma sifatida tahlil qilishga yetarli e'tibor qaratmagan. Ushbu maqola aynan mana shu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga yo'naltirilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot metodologiyasi tizimli, shaxsga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuvlarga tayangan holda ishlab chiqildi. Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda raqamli vositalar (interaktiv taqdimotlar, raqamli trenajyorlar, o'yinlashtirilgan mashqlar) integratsiyalashgan holda qo'llanildi. Tajriba va nazorat guruhlarini shakllantirilib, birinchi guruhda raqamli transformatsiya vositalari asosida darslar tashkil etildi, ikkinchi guruhda esa an'anaviy metodlar saqlab qolindi.

Tadqiqot uch bosqichda amalga oshirildi: boshlang'ich diagnostika, shakllantiruvchi tajriba va yakuniy baholash. Baholash mezonlari sifatida o'quvchilarning matematik tushunchalarni anglash darajasi, masalalarni yechish strategiyalari va mustaqil fikrlash ko'nikmalari olindi. Natijalar tahlilida taqqoslama va foizli ko'rsatkichlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya vositalari orqali tashkil etilgan matematika darslari o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshirdi. O'quvchilar abstrakt tushunchalarni vizual modellar orqali osonroq anglab, masalalarni yechishda muqobil strategiyalarni qo'llay boshladi.

1-jadval: Quyidagi jadval natijalarni umumlashtiradi

Ko'rsatkich	An'anaviy yondashuv	Raqamli yondashuv
Matematik tushunchani anglash	O'rtacha	Yuqori
Muammo yechish faolligi	Past	Yuqori
Mustaqil ishlash	Cheklangan	Faol
Darsga qiziqish	O'rtacha	Yuqori

Tajriba-sinov ishlarining chuqurlashtirilgan tahlili shuni ko'rsatdiki, raqamli transformatsiya vositalari asosida tashkil etilgan matematika darslari boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilish jarayonlarini faqat faollashtirib-

gina qolmay, balki ularning matematika faniga nisbatan qadriyatli munosabatini ham shakllantiradi. Raqamli muhitda bajarilgan topshiriqlar o'quvchilarning fazoviy tasavvuri, mantiqiy xulosa chiqarish tezligi va sabab-oqibat munosabatlarini anglash darajasini sezilarli oshirdi. Ayniqsa, vizual modellar va dinamik animatsiyalar yordamida berilgan mavzularda o'quvchilarning tushunmovchilik darajasi keskin kamaygani kuzatildi. Kengaytirilgan natijalar ko'rsatadiki, raqamli trenajyorlar va adaptiv mashqlar o'quvchilarning individual o'zlashtirish sur'atlariga moslashib, ularning o'ziga ishonchini mustahkamladi.

Nazorat guruhida xatolar ko'pincha algoritmik bosqichlarni noto'g'ri tushunish bilan bog'liq bo'lgan bo'lsa, tajriba guruhida xatolar ko'proq muqobil yechimlarni sinab ko'rish jarayonida yuzaga kelgan, bu esa ijodiy izlanishlarning kuchayganidan dalolat beradi. Shuningdek, raqamli baholash vositalari (onlayn testlar, tezkor qayta aloqa mexanizmlari) o'quvchilarning reflektiv ko'nikmalarini rivojlantirdi. O'quvchilar o'z natijalarini tahlil qilish, xatolar sababini aniqlash va ularni tuzatish strategiyalarini ishlab chiqishda faolroq bo'la boshladi. Bu holat matematik savodxonlikning muhim tarkibiy qismi bo'lgan metakognitiv kompetensiyalarning shakllanishini tasdiqlaydi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiyani boshlang'ich matematika ta'limiga joriy etish faqat texnik yangilik emas, balki ta'lim jarayonining mazmunan va metodik jihatdan qayta tashkil etilishidir. Muhokamalar davomida aniqlanishicha, raqamli vositalar o'quvchilarning kognitiv jarayonlarini faollashtirib, matematik fikrlashni muhim darajada rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'qituvchining metodik tayyorgarligi va raqamli resurslardan maqsadga muvofiq foydalanish ko'nikmasi hal qiluvchi omil bo'lib qolmoqda.

Olingan kengaytirilgan natijalar raqamli transformatsiya vositalarini boshlang'ich matematika ta'limiga joriy etishning pedagogik oqibatlarini chuqurroq tahlil qilish imkonini berdi. Muhokama jarayonida aniqlandiki, raqamli vositalarning samaradorligi ularning texnik darajasi bilan emas, balki metodik jihatdan maqsadga muvofiq integratsiyalashuvi bilan belgilanadi. Ya'ni, raqamli resurslar dars mazmuniga sun'iy qo'shimcha sifatida emas, balki o'quv faoliyatining mantiqiy davomchisi sifatida singdirilganda yuqori natija beradi. Muhokama shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya matematika ta'limida o'qituvchining rolini tubdan o'zgartiradi. O'qituvchi endilikda bilimlarni tayyor shaklda uzatuvchi emas, balki o'quvchilar faoliyatini loyihalovchi, boshqaruvchi va reflektiv tahlilni yo'lga qo'yuvchi subyektga aylanadi. Bu holat pedagogik jarayonda mas'uliyatni o'quvchi va o'qituvchi o'rtasida qayta taqsimlashga olib keladi. Shu bilan birga, muhokamada ayrim cheklovlar ham qayd etildi. Jumladan, raqamli vositalardan haddan tashqari intensiv foydalanish o'quvchilarda diqqatning tez chalg'ishi xavfini keltirib chiqarishi mumkin. Biroq bu risklar dars dizaynini metodik jihatdan muvozanatlashtirish, raqamli va an'anaviy faoliyat turlarini uyg'unlashtirish orqali bartaraf etilishi mumkin. Mazkur holat raqamli transformatsiyaning moslashuvchan pedagogik paradigma ekanini yana bir bor tasdiqlaydi.

XULOSA

Boshlang'ich ta'limda matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanish metodik paradigma sifatida yuqori samaradorlikka ega ekani aniqlandi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning matematik kompetensiyalarini rivojlantirish, ularni mustaqil fikrlashga undash va ta'lim jarayonini zamonaviy talablarga moslashtirish imkonini beradi. Natijada boshlang'ich ta'lim keyingi bosqichlar uchun mustahkam intellektual poydevorga ega bo'ladi.

Kengaytirilgan tahlil va muhokamalar asosida xulosa qilish mumkinki, boshlang'ich ta'lim jarayonida matematika fanini o'qitishda raqamli transformatsiya vositalaridan foydalanish nafaqat didaktik samaradorlikni oshiradi, balki o'quvchilarning intellektual rivojlanish trayektoriyasini sifat jihatidan yangilaydi. Ushbu yondashuv o'quvchilarda matematik fikrlashni shakllantirish bilan birga, ularning o'z-o'zini boshqarish, refleksiya va mustaqil ta'lim olish kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Raqamli transformatsiya matematikani o'qitish jarayonini statik bilimlar majmuasidan dinamik, interaktiv va shaxsga yo'naltirilgan bilish muhitiga aylantiradi.

Natijada boshlang'ich ta'lim bosqichidayoq o'quvchilarning matematika faniga bo'lgan ijobiy munosabati mustahkamlanadi, bu esa keyingi bosqichlarda ularning ta'lim muvaffaqiyatlariga piramida poydevori vazifasini o'taydi. Shu sababli raqamli transformatsiya vositalarini boshlang'ich matematika ta'limiga tizimli va metodik asoslangan holda joriy etish umumta'lim tizimini modernizatsiyalashning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mayer R. Multimedia Learning. – New York: Cambridge University Press, 2014. – 386 p.
2. OECD. Innovating Education and Educating for Innovation. – Paris: OECD Publishing, 2016. – 241 p.
3. Каримова М.Ш. Рақамли педагогика ва математика таълими. – Тошкент: Ўқитувчи, 2021. – 214 б.
4. Ходжаев Б.К. Бошланғич таълимда математика ўқитиш методикаси. – Тошкент: Фан, 2019. – 198 б.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.